

«وطن امروز» گزارش می‌دهد؛ چرا آتش جنگ در سوریه دوباره زبانه کشید؛ برای خروج دولت اسد از این بحران چه باید کرد؟

معمای شام

دکتر رضا رحمتی: وضعیت در سوریه بحرانی است. شهرهای سوریه یکی پس از دیگری سقوط می‌کنند و به دست تروریست‌های مسلح می‌افتند.ارتش سوریه کنترل حلب و حماه را از دست داده و بیم آن می‌رود که هر لحظه شهر حمص نیز به دست گروه‌های تروریستی بیفتند.بعد از توفان الاقصی ورود لبنان به درگیری با اسرائیل، سوریه در یک سکوت به سر می‌برد، شاید رهبران سوریه بخوبی نسبت به ضعف ساختارهای حکومت سوریه در صورت ورود به منازعه جدید خبر داشته‌اند. با این حال بر کسی پوشیده نبود که درگیر شدن حزب‌الله به موضوع اسرائیل از توان عملیاتی و حمایتی محور مقاومت در سوریه خواهد کاست و همان‌طور که پیش‌بینی می‌شد (اگرچه کسی سرعت اتفاقات را پیش‌بینی نمی‌کرد)، ترکش اتفاقات لبنان – اسرائیل به سوریه هم خورد اما چرا سوریه به این سرعت دچار بحران شد؟ نقش عوامل محرک بیرونی مثل آمریکا، اسرائیل و ترکیه و ماهیت این حملات هم‌زمان با وقوع آتش‌پس در لبنان روشن است. اما در اینجا بایسته‌هایی که دولت سوریه باید به آنها توجه می‌کرد تا بستر شورش مجدد فراهم نشود مورد اشاره قرار می‌گیرد. با علم نسبت به روندها و فرایندهای یک سال گذشته بین غزه و لبنان – اسرائیل، سوال بعدی این است که بدانیم در سوریه چه اقداماتی باید انجام شود؟ برای پاسخ به این سوال اول باید اقداماتی که در سوریه انجام می‌شده، مرور شود تا برای اقداماتی که باید انجام‌شود، درک بهتری ارائه شود.

۱– آنچه باید در سوریه می‌شد که نشد

سوریه چه کارهایی باید انجام می‌داده که ندهاده و سبب ناآرامی‌هایی شده که تروریست‌های موج این ناآرامی‌ها یکی پس از دیگری شهرهای سوریه را اشغال می‌کنند و مقاومت چندانی نیز در برابر آنها انجام نشده است. پاسخ به این سوال را باید در خاکستر ناآرامی‌های سال‌های ۲۰۱۱ به بعد سوریه دنبال کرد؛موضوعی که در آن زمان نیز باساری تروریست‌های داعش و گروه‌های دیگر در سوریه خود را نشان داد.

الف- اصلاحاتی که باید انجام می‌شد

مهم‌ترین پاسخ به این سوال که چرا سوریه دوباره آبیستن بحران تروریست‌های داخلی شده است، ریشه در «اصلاحاتی که انجام نشد» دارد. اگرچه نقش بازیگران منطقه‌ای و بین‌المللی در اتفاقات سوریه غیرقابل کتمان است و اگرچه نمی‌توان دست شراُت آمریکا و اسرائیل برای مشغول‌سازی محور مقاومت را نادیده گرفت اما موضوع دیگری نیز در این بین وجود دارد. سوریه، آبیستن ناآرامی است. با هر رویکردی به معادلات سوریه نگاه کنیم، نبود آرامش سیاسی، فروپاشی اقتصادی و عدم اصلاحات در ساختار سیاسی این کشور، زمینه شورش یا حرکت تروریستی به صورت گسترده را فراهم می‌کند. وضعیت اقتصادی، بدون مقاومت، بار ارتش سوریه نیز گذاشته است و بخش‌هایی از بدنه ارتش را نسبت به وضعیت سیاسی این کشور ناامید کرده است. شاید همین ناامیدی و بحران‌های اقتصادی و اجتماعی سبب شده است که حلب دومین شهر بزرگ این کشور ظرف ۴۸ ساعت به دست تروریست‌ها بیفتد؛ بدون مقاومت، بدون اصطکاک. با حماه بدون درگیری قابل توجهی و با عقب‌نشینی غافلگیرکننده نیروهای ارتش سوریه در اختیار تروریست‌ها قرار گرفته است.

ب- گفت‌وگوهایی که باید انجام می‌شد

از دیگر سو نبود سازوکارهایی برای گفت‌وگو بین دولت و گروه‌های مخالف، زمینه را برای سوء استفاده گروه‌های

معمای شام

تروریستی فراهم کرده است. دولت سوریه حتی به تمایل بازیگران همسو با این کشور مثل ایران و روسیه برای گفت‌وگو با مخالفان نیز توجهی نکرده و فرآیند مشارکت سیاسی گروه‌های مختلف در این کشور فراهم نشده است. بهترین شرایط نیز برای این گفت‌وگوها زمانی بود که دولت‌های عربی، دولت‌های اروپایی و… یکی پس از دیگری در سال‌های ۲۰۲۲ و ۲۰۲۳ به سمت برقراری مجدد روابط با سوریه حرکت کردند. در آن شرایط دولت سوریه شرایط بسیار خوبی برای امتیاز گرفتن از مخالفان داشت.

پ- تروریست‌هایی که باید ریشه‌کن می‌شدند

بعد از از بین رفتن داعش و استیلای آن بر سرزمین‌های سوریه، ارتش و دولت سوریه مبارزه با تروریست‌ها را تا رسیدن به سرمنزل مقصود دنبال نکردند و همین موضوع سبب شد تخم‌های پاشیده شده تروریسم در سوریه، دوباره سر بر آورده و در نخستین فرصت، کل سیستم سیاسی و نظامی این کشور را غافلگیرانه درگیر کند تا تروریست‌ها نیز با پوست‌اندازی، آموزش‌های جدید، تجدید قوا و درس گرفتن از چهره زشت داعش در گذشته، خود را دوباره سازماندهی کنند؛ با یک اسم جدید و رهبری جدید، تجهیزات جدید، لجستیک جدید، حمایت بین‌المللی جدید و کشف بسترهای جدید ترور و شکاف‌های جدید.مهم‌ترین گروه درگیر در عملیات‌های تروریستی اخیر را هم جبهه‌النصره که حالا با نام تحریرالشام فعالیت می‌کند است. این گروه با استفاده از تجربیات سال‌های ۲۰۱۱ به بعد، در حال ارائه یکی چهره نسبتاً غیر خشنوت‌آمیز تر از خود در افکار عمومی است؛ چه‌رایی که خود را به عنوان «پیش‌قراول اعتراضات سیاسی» به حکومت‌بشار اسد معرفی می‌کند و با همین رویکرد در حال سفیدشویی اقدامات قبل است. آرامش در سوریه از بین رفته و فضای روانی تنگی برای حکومت سوریه ایجاد شده است. وضعیت جبهه‌های حلب و حماه نشان می‌دهد که نباید امید چندانی به مقاومت حمص داشت. به منظور ارائه راه‌حل برای سوریه، درک میدان، تحولات سیاسی، تغییرات قدرت در سطح

«حفظ دولت سوریه، مهم‌ترین اولویت است». این موضوع هم باید برای بازیگران بین‌المللی، هم حامیان منطقه‌ای و هم محور مقاومت درک شود. سقوط حکومت در سوریه، این کشور را تبدیل به مجمع‌الجزایری از تروریست‌ها خواهد کرد که هر یک نه تنها تهدیدی برای تمامیت ارضی سوریه، بلکه به سبب چسبندگی‌های ایدئولوژیک هر یک، زمینه برای تبدیل شدن منطقه خاورمیانه به منطقه تراکم تروریست‌های بین‌المللی فراهم خواهد شد که حتی یک روز هم از کشتار دست نخواهند کشید. یک وضعیت پایداری از آشوب و ترور بنابراین این درک باید در ترکیه و رهبرانِش، عراق و نیروهای مختلف سیاسی (از جمله نظرات عجیبی شبیه به نظرات مقتدی صدر)، در لبنان، در روسیه و حتی در کشورهای اروپایی (به واسطه سرریز مهاجران گسترده که هم‌اینک نیز به عنوان معمای سخت آنها محسوب می‌شوند) و… به وجود آید که پایان دولت اسد به معنای بحران برای همه طرف‌های منطقه‌ای و بین‌المللی است.

ب- کنترل کشور برای جلوگیری از کودتا

در این شرایط به وجود آمده در سوریه، شاید مهم‌ترین اولویت «جلوگیری از کودتا» باشد. وضعیت ارتش سوریه وضعیت چندان خوشایندی نیست. اخبار منتشر شده مبنی بر حقوق بسیار ناچیز پرسنل ارتش، عدم وفاداری برخی نیروها نسبت به حکومت، وضعیت شکننده روحی افسران، سربازان و… را بهترین شرایط برای ایجاد یک کودتا علیه حکومت و تزلزل سیاسی در ترتیبات و تشکیلات سیاسی است. دولت به همراه نیروهای هم‌بیمان سوریه باید توان کنترل تشکیلات نظامی و سیاسی را داشته و بتواند شراب‌های اصلی سیاسی و نظامی را کنترل کند و مانع حرکتی شبیه به کودتا در کشور شود.

پ- فراخوان نیروهای زمینی، کمک‌های هوایی و بسیج مردمی

نیروهای زمینی، کمک‌های هوایی و بسیج مردمی سه ضلع اصلی برای وضعیت فعلی سوریه محسوب می‌شوند. بدون این سه، امکان تسلط بر مناطق از دست رفته وجود نخواهد داشت. با استفاده از این سه ضلع باید پیشروی تروریست‌ها مسدود شده، نیروهای جدید و تازه نفس از جبهه مقاومت (تیپ‌های مختلف مقاومت) به سوریه اعزام شوند، هم‌زمان روسیه باید بخشی از تمرکز خود را به سمت حملات هوایی سوق دهد. در عین حال محور مقاومت باید تجربه دولت عراق برای شکل گرفتن حشدالشعبی در مقابل داعش را در سوریه تکرار کند. این نیروها باید شامل نیروهای کردی، سنی و شیعی سوریه باشند.

د- گفت‌وگوهای مفصل منطقه‌ای بین ایران – ترکیه – روسیه

در عین حال گفت‌وگوهای مفصلی باید بین بازیگران منطقه‌ای و بین‌المللی انجام شود، مهم‌ترین بازیگران درگیر در این گفت‌وگوها باید ایران، روسیه و ترکیه باشند. سفر شجاعانه اخیر وزیر امور خارجه ایران به سوریه و گفت‌وگوهای مفصل

بعدی سیدعباس عراقچی با طرف‌های ترکیه‌ای و عراقی و گفت‌وگوهای دپروز بین وزرای خارجه ایران، سوریه و عراق در بغداد باید ابعاد هماهنگی‌کننده‌تری به خود گرفته و نتیجه عملیاتی خود را در قطع شراب‌های حمایت لجستیک ترکیه و بازیگران بین‌المللی از گروه‌های مختلف شورشی نشان دهد.

ارتش سوریه پس از ۵ روز مقاومت از شهر حماه عقب‌نشینی کرد

عقب‌نشینی غیرتاکتیکی!

■ **مقاومت شکننده ارتش سوریه**

ارتش عربی سوریه به رغم صدور بیانه‌های بسیار در روزهای نخست تهاجم غافلگیرکننده تکفیری‌ها مبنی بر دفاع از حلب و حشدالشعبی عراق گفت: آنچه عراق می‌خواهد، این

عقب‌نشینی‌های غیرتاکتیکی خود به نحوی عمل کرد که تاکنون در درسری برای تکفیری‌های تحریرالشام در مسیر اشغالگری خود به وجود نیاورده است.عقب‌نشینی‌های مداوم و درگیری‌های چند ساعته محدود و بر جا گذاشتن مهمات، تسلیحات و نفرات از جمله عملکردهای ضعیف ارتش عربی سوریه در چند روز گذشته بوده است؛ عملکردی که منجر به سقوط دومینوار شهرهای سوریه و پیشروی تکفیری‌ها شده است. ارتش سوریه در هر دور از عقب‌نشینی‌ها با صدور بیانه‌های علت عقب‌نشینی را دفاع از شهر و جلوگیری از آسیب به شهروندان و منازل و دارایی‌های آنها عنوان کرده است؛ ادعایی که با توجه به استقرار تکفیری‌ها در شهرها و ادعای ارتش سوریه برای بازپس‌گیری شهرهای سوریه در دوحمله در منطقه غرب کنترول می‌شود، نمی‌توانیم چشم‌پوشی از عقب‌نشینی‌های سوریه کنیم. ارتش سوریه در هر دور از عقب‌نشینی‌ها به شهرهای حماه و حتی حمص نیز پیش از ورود تکفیری‌ها به شهرهای دیگر سوریه نظیر دمشق و لاذقیه پناهنده شده و شهر پیش از درگیری‌ها در خارج از شهر خالی از سکنه بوده است اما با این وجود ارتش سوریه فرار را بر قرار ترجیح داده و در این عقب‌نشینی‌ها نیز حجم زیادی از تجهیزات مانند تانک، نفربر و تسلیحات و حتی نفرات را جا گذاشته و تکفیری‌ها را در پیشروی گستاخ‌تر کرده است.

■ **واکنش منطقه به تحولات سوریه**

کشورهای ایران، عراق و سوریه با برگزاری نشست سه‌جانبه در بغداد به بررسی تحولات سوریه پرداختند. این نشست روز جمعه در مقر وزارت خارجه عراق برگزار شد و وزرای خارجه ۳ کشور به گفت‌وگو درباره وضعیت میدانی سوریه پرداختند. پیش از این نیز ابومحمد الجولانی با انتشار کلیبی تلاش کرد در ادامه ارائه تصویر جدید از خود و پاکستانی گذشته تروریستی خود، نخست‌وزیر و مقامات عراق را خطاب قرار دهد تا در جلوی حشدالشعبی و نیروهای مقاومت مردمی عراق برای حضور در خاک سوریه برای مقابله با گروه‌های تکفیری را بگیرند. این تلاش ناموفق بود و دولت عراق اعلام کرد پاسخی به پیام وی نخواهد داد.نخست‌وزیر عراق نیز در حاشیه دیدار سه‌جانبه وزرای خارجه ۳ کشور گفت: آنچه در سوریه اتفاق می‌افتد از آنچه در غزه و لبنان دیدیم جدا نیست و از جوداثنی است که امنیتی منطقه را به خطر می‌اندازد و آن را بی‌ثبات می‌کند. محمد السودانی در این دیدار بر اهمیت احترام به حاکمیت سرزمین سوریه تاکید کرد و افزود: عراق به تلاش‌های دیپلماتیک مجدانه برای مهار بحران در سوریه به دلیل تأثیر آشکار آن بر امنیت عراق ادامه خواهد داد. فالح الغیاض، رئیس سازمان حشدالشعبی عراق نیز در

ارتش سوریه سرانجام پس از چند روز مقاومت حداقلی از خط دفاعی خود در شمال شهر حماه عقب‌نشینی کرد. این عقب‌نشینی در ادامه عقب‌نشینی‌های غیرتاکتیکی است که از روز نخست پیشروی تکفیری‌ها از چهارشنبه هفته گذشته آغاز شده است. نیروهای مسلح تکفیری با جمع‌آوری نیروهای بین‌المللی از طریق ترکیه و جذب تروریست‌های آسیایی مرکزی و سایر نقاط جهان در ماه‌های گذشته و تجهیز خود به تسلیحات مدرن میدان نبرد مانند پهپاد و سامانه‌های ارتباطی جدید، توانستند با یک جنگ روانی گسترده به کمک شبیه‌هایی مانند الجزیره قطر و رسانه‌های ترکیه و همچنین به کار گرفتن گسترده خبرنگاران میدانی تکفیری با جنگی ترکیبی به پیشروی در بزرگراه M5 سوریه ادامه داده و تعداد زیادی از شهرها و نقاط استراتژیک کشور سوریه و محور مقاومت را تصرف کنند. این پیشروی‌ها به شکلی انجام شده است که تاکنون غیر از ۲ روز درگیری نه‌چندان سنگین در شمال شهر حماه، درگیری سختی میان تکفیری‌های تحریرالشام و ارتش سوریه در دور جدید جنگ داخلی سوریه شکل نگرفته است. این وضعیت در حالی رقم خورده که در دور نخست جنگ سوریه مناطق زیادی از شهر حلب به دست جریانات تکفیری اشغال نشده بود و ارتش سوریه مناطق

شنبه ۱۷ آذر ۱۴۰۳
وطن امروز | شماره ۴۱۹۸

[بین الملل]

دور دنیا

رهبر ایوب‌سیون کره‌جنوبی، از انفعال دولت آمریکا در مقابل حکومت نظامی در این کشور انتقاد کرد

رئیس جمهوری کره به کوزه افتاد

یون سوک یول، رئیس‌جمهور کره‌جنوبی پس از اقدام غیرمنتظره‌ای که هفته گذشته با شمشیر کشیدن بر ساختار دموکراسی این کشور و برقراری حکومت نظامی همراه با تعطیلی و اشغال پارلمان انجام داد، حالا هدف انتقام‌جویی اکثر ساسیون و بنگاه‌های بزرگ این کشور است. یون سوک یول تحت سلطه آمریکا شده و در حال تبدیل بسیاری از نسل جوان کره که در خیابان‌های سئول علیه او یک رئیس‌جمهور منزوی به یک دیکتاتور منغور است. بسیاری از نسل جوان کره که در خیابان‌های سئول علیه یول شعار سر می‌دهند و او را با عناوینی چون دیکتاتور و کودتاچی خطاب می‌کنند، احتمالاً با بخش عمده تاریخ معاصر کشورشان از دوران اشغال ژاپنی‌ها تا آمریکایی‌ها بی‌خبرند. آنها امروز هیچ تصویری از کودتا و حکومت نظامی ندارند و تنها شاید در کتاب‌های تاریخ خوانده باشند که تا همین ۳۵ سال پیش کشورشان محل حکمرانی مستبدانی بوده که به مدد کودتا و حکومت نظامی هر صدای مخالفی را خاموش می‌کردند. یون سوک یول ۶۳ ساله که تا پیش از حکومت‌نظامی‌اخر،مقتدرترین چهره حکومتی کره‌جنوبی

محسوب می‌شد، به مدت ۲ دهه برای بسیاری از سران سیاسی این کشور، عمدتاً به جرم فساد پرونده‌سازی کرده بود و اینگونه رقباً را یکی پس از دیگری برای رسیدن به خانه آبی سئول – مقر ریاست‌جمهوری – کنار زده بود. این بار نوبت اوست که در مجلس استیضاح شده و به جرم خیانت به قانون اساسی و سواستفاده از قدرت دادگاهی شود. او نه‌تنها با پاسخ محکم تمام احزاب سیاسی مجلس ملی و جامعه کره مواجه شده بلکه ارتش نیز که طبق قانون اساسی باید از رئیس‌جمهور به عنوان فرمانده کل قوا فرمان ببرد، همراهی چندانی با او ندارد. هم‌زمان مجلس ملی و پلیس کره‌جنوبی برای دادگاهی کردن رئیس‌جمهور در ۲ پرونده موازی سیاسی اما مرتبط، آماده می‌شوند. مشکل یون این بود که اکثریت مجلس ملی در دست ائتلافی از احزاب مخالف به رهبری لی‌جائه میونگ، رهبر حزب لیبرال –دموکراتیک و رقیب اصلی او در انتخابات ریاستی ۲ سال پیش بود و لویاج دولت یون را تصویب نمی‌کرد. در نهایت، اختلاف اخیر بر سر لویاج بودجه سال ۲۰۲۵ میلادی، بن‌بست سیاسی کامل شد. او در راس قوه مجریه و با سابقه بسیار پررنگ در پست دادستانی کل کشور، سه‌شنبه شب گذشته ناگهان تصمیم گرفت برای حل بن‌بست سیاسی شهب‌جزیره، متوسل به حکومت نظامی در بخش جنوبی شبه‌جزیره کره شود. جلب اینکه او فرمان اعلام وضعیت اضطراری ملی را که با انحلال مجلس ملی و توقف فعالیت احزاب سیاسی همراه بود، به واسطه اتهام‌زنی به نمایندگان مجلس مبنی بر اینکه عوامل دشمن – یعنی کره‌شمالی – هستند صادر کرد. ارتش سپس دستور اشغال ساختمان پارلمان را دریافت کرد و اینجا بود که صحنه‌هایی از ورود خشنوت‌آمیز سربازان به مرکز دموکراسی کشور و تقابل آنها با نمایندگان و کارکنان به سراسر جهان مخابره شد. این صحنه‌ها نشان دادند دموکراسی بر ساخته آمریکایی‌ها در کره‌جنوبی چقدر شکننده است. در نخستین ساعات چهارشنبه، حدود ۱۹۰ نماینده‌ای که در مجلس جمع شده بودند به اتفاق آرا به توقف اجرای دستور رئیس‌جمهور رای دادند و دستور حکومت نظامی یون را نقض کردند. با آنکه

یون، ساعت ۴:۳۰ باامداد در یک تلف‌ویزیونی عجیب دیگر دستور حکومت نظامی را پس گرفت اما دیگر دیر شده بود. صبح چهارشنبه گذشته هزاران نفر در سئول و شهرهای دیگر تجمع کردند و خواستار استعفا یون شدند. سپس نمایندگان درخواست استعفا ی رئیس‌جمهور را مطرح کردند که قرار شد تا امروز به رای گذاشته شود. با توجه به اینکه حتی نمایندگان هم‌زیمی یون از حزب قدرت مردم نیز در غلله حکومت نظامی علیه او رای دادند، به نظر می‌رسد که سرعت استیضاح شود. همچنین پس از کره‌جنوبی نیز از آغاز تحقیقات درباره اقدامات اخیر یون سوک یول به اتهام شورش خیر داده که ناشی از پیامدهای تصمیم او برای برقراری حکومت نظامی در کره‌جنوبی بوده است. لی، رهبر ایوب‌سیون حکام بر مجلس نیز دپروز یک سخنرانی تلویزیونی اعلام کرد حکومت نظامی از سوی یون به معنای شورش بوده و آسیبی جدی به وجهه کره‌جنوبی وارد آورده و سیاست خارجی سئول را فلج کرده است. او همچنین موضع‌گیری متغیلاانه دولت آمریکا در قبال تحولات ضددموکراتیک اخیر در کشورش را به یاد انتقاد گرفت. این در حالی است که واشنگتن به عنوان اصلی‌ترین متحد کره‌جنوبی و مدعی اصلی دموکراسی در جهان در تمام ساعات حکومت نظامی و حتی پس از آن، این اقدام ایدئولوژیانه رئیس‌جمهور ارتش کره‌جنوبی را رسماً محکوم نکرد.

■ ■ ■

پارلمان فرانسه پس از ۶۲ سال دولت را انداخت

مکرون منزوی علیه جمهوری

تصمیم بی‌سابقه پارلمان فرانسه طی ۶۲ سال گذشته در عدم اعطای رای اعتماد به دولت این کشور، حاکمیت پاریس را در بی‌ثبات‌ترین وضعیت طی دوران پس از حکومت دست‌نشانده ویشی - در زمان اشغال فرانسه به دست نازی‌ها - قرار داده است. به این ترتیب اماوئیل مکرون که ۷ سال پیش بادعای بازگرداندن اقتدار مرکزیت سیاسی فرانسه به عنوان جوان‌ترین منتخب جمهوری پنجم به کاخ الیزه با گذشته بود، امروز لقبی بی‌اعتبارترین و بی‌لیاقت‌ترین رئیس‌جمهور این کشور را هم از آن خود کرده است. مجمع ملی فرانسه که اکثریت آن دست مخالفان مکرون است، روز پنجشنبه به دولت او به نخست‌وزیری میشل بارنیه رای عدم اعتماد داد. این در حالی است که رئیس‌جمهور خودسر چند ماه پس از شکست در انتخابات پارلمانی، فرصت داشت دولتی دیگر به مجلس جدید معرفی کند اما هیچ‌یک از احزاب راست و چپ رادیکال کنگره حاضر به ائتلاف نبودند. در چنین شرایطی رسم سیاسی جاری در فرانسه، استعفا ی رئیس‌جمهور با تقاضای ائتلاف اکثریت مجلس برای معرفی کابینه جدیداست. مکرون اما با همان ژست بناپارتنی مشهورش در نهایت نخوت به هیچ‌یک از این راه‌حل‌ها تن نداد تا کار به بن‌بست سیاسی موجود در پاریس بکشد. او اعلام کرد تا ۲۰۲۷ از قدرت کنار نمی‌رود و وعده معرفی یک نخست‌وزیر دیگر به کاخ بوربن (مجمع ملی) را داد. با این‌که اکثریت قاطع نمایندگان دیگر اعتباری برای او قائل نیستند.